

УДК 339.56:061.1ЄС
JEL: F10; F13; F14; F29; F62; O52
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-5-26-32>

АНАЛІЗ ОБСЯГІВ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

©2024 ЧЕПЕЛЮК М. І., МЕЛЬНИК Я. М.

УДК 339.56:061.1ЄС
JEL: F10; F13; F14; F29; F62; O52

Чепелюк М. І., Мельник Я. М. Аналіз обсягів експортно-імпоротної діяльності ринку Європейського Союзу

Стаття присвячена детальному аналізу експортно-імпоротної діяльності України на ринках Європейського Союзу (ЄС), з акцентом на олійно-жирову продукцію. Повномасштабне вторгнення в Україну змусило посилювати економічні зв'язки з країнами-партнерами через спад експортно-імпортних операцій. Встановлено, що олійно-жирова галузь є однією з ключових у агропромисловому секторі ЄС і відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країн. Проведено аналіз динаміки експорту та імпорту маргарину в країнах ЄС: Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії, а також у Молдові. Встановлена різниця між експортом та імпортом маргарину в цих країнах. У результаті аналізу обсягів експорту та імпорту маргарину виявлено, що такі Словаччина, Угорщина, Румунія та Молдова є ринками з високим рівнем імпоротної залежності в маргариновому сегменті, що робить їх перспективними для українських виробників. Аналіз динаміки імпорту маргарину в країнах ЄС за 2013–2021 рр. демонструє найбільші обсяги імпорту в таких країнах: Велика Британія, Франція, Німеччина та Нідерланди. Для розуміння специфіки цього ринку важливо враховувати численні фактори, які впливають на попит і пропозицію. Надано практичні рекомендації щодо виходу на ринки країн ЄС, які включають оцінку потенційного обсягу продажів, витрат, інвестицій та наявності підготовленого персоналу. Також необхідно адаптувати продукцію до європейських стандартів, розробити ефективні стратегії маркетингу та дистрибуції. Проведене дослідження є важливим внеском у розуміння динаміки ринків ЄС і розробки стратегій виходу на них, сприяючи поліпшенню експортної діяльності України в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: експорт, імпорт, експортно-імпортна діяльність, міжнародний ринок, ринок ЄС, зовнішньоекономічна діяльність, ланцюги постачання.

Табл.: 5. **Бібл.:** 8.

Чепелюк Маргарита Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри міжнародних економічних відносин, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: chepeliuk.margo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1949-4747>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57288125300>

Мельник Ярослав Миколайович – студент, кафедра міжнародних економічних відносин, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: myaroslavn@gmail.com

UDC 339.56:061.1ЄС
JEL: F10; F13; F14; F29; F62; O52

Chepeliuk M. I., Melnik Ya. M. Analyzing the Volume of Export-Import Activity of the European Union Market

The article is devoted to a detailed analysis of the export-import activity of Ukraine in the markets of the European Union (EU), with an emphasis on fat-and-oil products. The full-scale invasion of Ukraine forced to strengthen economic ties with partner countries due to a decline in export-import operations. It is determined that the fat-and-oil industry is one of the key ones in the agro-industrial sector of the EU and plays an important role in ensuring the food security of countries. An analysis of the dynamics of exports and imports of margarine in the following EU countries: Poland, Slovakia, Hungary, Romania, and also taking into account Moldova, is carried out. The difference between the exports and imports of margarine in these countries has been established. As a result of the analysis of the volume of exports and imports of margarine, it is found that Slovakia, Hungary, Romania and Moldova are markets with a high level of import dependence in the margarine segment, which makes them the perspective ones for Ukrainian producers. An analysis of the dynamics of margarine imports in the EU countries for 2013–2021 showed the largest import volumes in the following countries: Great Britain, France, Germany and the Netherlands. To understand the specifics of this market, it is important to consider the numerous factors that affect supply and demand. Practical recommendations for entering the markets of the EU countries are provided, which include an assessment of the potential volume of sales, costs, investments and the availability of trained staff. It is also necessary to adapt products to European standards, develop effective marketing and distribution strategies. The study is an important contribution to understanding the dynamics of the EU markets and the development of strategies for entering them, contributing to the improvement of Ukraine's export activities in the face of modern challenges.

Keywords: export, import, export-import activity, international market, EU market, foreign economic activity, supply chains.

Tabl.: 5. **Bibl.:** 8.

Chepeliuk Marharyta I. – PhD (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree of the Department of International Economic Relations, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: chepeliuk.margo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1949-4747>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57288125300>

Melnik Yaroslav M. – Student, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: myaroslavn@gmail.com

У світі сучасних геополітичних викликів зовнішньоекономічна діяльність України стає критично важливою для забезпечення стабільності та майбутнього розвитку країни. З початку 2014 р. Україна переорієнтувала свій вектор розвитку в зовнішній політиці й економіці загалом, спрямовуючи свою увагу на розширення торговельних відносин з країнами – партнерами із ЄС [1].

Європейський Союз, як найбільший європейський торговельний блок, об'єднує 27 країн із різноманітними економічними моделями та ринковими умовами. Його значущість у світовій економіці робить аналіз обсягів експортно-імпоротної діяльності в Європейському Союзі (ЄС) важливим завданням для багатьох країн, включно з Україною [2]. З початком повномасштабного вторгнення експортно-імпорتنі операції України зазнали значного падіння, що пов'язано з воєнним станом та обмежувальними географічними змінами. Враховуючи ці виклики, Україна змушена посилювати свої зв'язки з країнами-партнерами, щоб забезпечити економічну стабільність і майбутній розвиток.

Сучасна глобалізована економіка вимагає постійного аналізу й оцінки міжнародних торговельних відносин для ефективного функціонування підприємств і держав у напрямку зовнішньоекономічної діяльності. Один із ключових напрямків такого аналізу – це дослідження обсягів експортно-імпоротної діяльності ринків ЄС. У вітчизняній практиці цим питанням займалися: Дзюбановська Н. В., Маслій В. В., Литвин З. Б., Бляск В. І. [3].

Загалом наявні дослідження надають цінну інформацію щодо експортно-імпоротної діяльності ЄС, але не зосереджуються на аналізі конкретних товарних груп. Тому існує потреба в подальшому дослідженні обсягів експортно-імпоротної діяльності ЄС з олійно-жировою продукцією, щоб отримати більш детальну інформацію та рекомендації щодо розвитку торговельних відносин у цій галузі.

Метою даної статті є аналіз обсягів експортно-імпоротної діяльності ринків ЄС і розроблення практичних рекомендацій щодо подальших кроків виходу на ринки країн ЄС.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну викликає подальше падіння українського експорту. За даними СОТ, у березні 2022 р. його вартість знизилася на 49%, а вартість імпорту – на 71% у річному співвідношенні. За період січень – червень 2023 р. експорт товарів з України скоротився на 14,3% – до 19,407 млрд дол. США, тоді як імпорт зріс на 20,7% – до 30,447 млрд дол. США. Застій української торгівлі супроводжується глибокою переорієнтацією її географічної структури та пошуком нових ринків збуту (табл. 1).

У 2022 р. лідерами серед країн – торговельних партнерів України були Польща, Румунія, Туреччина, Китай, Угорщина та Німеччина. Найбільшу частку вітчизняного експорту, крім країн ЄС, складають Туреччина, Китай та Індія. Загалом частка країн Азії в експорті України зменшилась з 32 до 22%, Африки – з 9 до 5%, Америки – з 4 до 3%. За підсумками двох кварталів 2023 р. порівняно з 2022 р. товарообіг України скоротився на 7,4%. Скорочення відбулося за всіма основними галузями, окрім продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції. Основу сільськогосподарського експорту становили зернові культури. Експорт металів та виробів з них скоротився на 1,8 млрд дол. США у товарній структурі експорту України, ці товари зберігають друге місце з часткою в 9%. Порівняно меншим було скорочення експорту машин, устаткування та транспорту. За підсумками перших 6 місяців 2023 р. він скоротився на 34,9%, або на 0,4 млрд дол. США. Відбулося істотне скорочення експорту мінеральних продуктів (на 66,7%, або на 0,9 млрд дол. США) та продукції хімічної промисловості (на 57,3%, або на 0,4 млрд дол. США). Скорочення експорту товарів на 26,1% супроводжувалося зростанням імпорту на 11,2%, що стало наслідком негативного впливу масштабних бойових дій на виробництво товарів для внутрішнього ринку України.

Олійно-жирова галузь Європейського Союзу є однією з ключових галузей агропромислового сектора та відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки та економічного розвитку регіону [4]. Останніми роками спостерігається тенденція до зростання виробництва олії та жирів у ЄС, яка обумовлена збільшенням попиту на олійні культури та продукцію тваринного походження.

Ринок маргарину в Європейському Союзі є значущим об'єктом дослідження в контексті експортно-імпоротної діяльності. Постійне зростання інтересу до продуктів харчування та здорового способу життя визначає актуальність вивчення попиту на маргарин у країнах ЄС [5]. Для розуміння динаміки цього ринку важливо провести аналіз обсягів експорту та імпорту маргарину, оцінити основні тенденції та фактори, що впливають на них.

У цьому контексті важливим є вивчення ринкової динаміки, яка формується під впливом факторів попиту та пропозиції. Дослідження обсягів експорту та імпорту маргарину на ринках ЄС дозволить виявити основні напрямки та обсяги міжнародної торгівлі цим продуктом. Аналіз обсягів експорту та імпорту дозволить оцінити ефективність торговельних операцій та визначити

Аналіз динаміки експорту маргарину в країнах ЄС (т) [6]

№ з/п	Країна	Рік								
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Австрія	0	26037	27572	26542	17095	17095	0	0	0
2	Бельгія	130774	125706	132681	136971	137063	143511	135342	90560	120151
3	Болгарія	3627	3685	4233	5980	5811	3437	5083	5889	7620
4	Хорватія	4738	4341	4177	3810	3814	3940	3730	3367	3209
5	Кіпр	224	310	325	343	367	351	876	1740	545
6	Чехія	3084	3594	2759	1807	2656	2832	3597	1786	858
7	Данія	31772	29345	31080	31111	29780	30514	30754	27771	27628
8	Фінляндія	3824	3740	2590	2969	3080	3945	3974	4030	3842
9	Франція	13270	9229	5993	6486	5393	5443	5118	5200	4836
10	Німеччина	65003	64750	60402	58992	59762	59902	80509	78563	85183
11	Греція	15731	15893	16043	14435	15019	10020	7421	3429	4885
12	Угорщина	3535	3202	3027	2791	2340	2296	2462	6105	12678
13	Ірландія	578	798	997	1095	1689	1775	383	304	1916
14	Італія	32935	34642	37315	35735	34565	35126	38852	34693	36317
15	Латвія	529	570	497	492	241	227	148	63	50
16	Литва	9638	10018	9522	9705	9326	8789	8666	7312	7428
17	Люксембург	185	186	184	165	158	121	106	91	102
18	Мальта	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Нідерланди	160002	149737	135864	126065	137750	122980	140599	117392	128120
20	Польща	103811	96702	100783	85902	101887	122988	148866	146219	170480
21	Португалія	4782	6630	8951	13750	13848	19434	19594	3990	7632
22	Румунія	23698	27027	30468	28904	25790	19464	5810	4608	5143
23	Словаччина	828	390	476	355	364	959	5492	6486	7106
24	Словенія	49	15	23	32	97	220	145	157	304
25	Іспанія	29450	29057	33039	30880	32205	30856	36504	32768	31405
26	Швеція	27485	22347	20087	17686	17164	17078	18185	14244	18327
27	Швейцарія	2136	2018	339	205	124	76	79	73	389
28	Велика Британія	20533	19962	17638	12484	11583	9624	8018	4563	6273

перспективи подальшого розвитку [6]. Детальний аналіз обсягів експорту та імпорту маргарину на ринках ЄС дозволить виявити перспективні ринки для виходу на них українського виробника маргаринової продукції.

Представлені обсяги експорту маргарину з різних країн ЄС за період 2013–2021 рр. (табл. 2) свідчать про значні коливання обсягів експорту в різних країнах. Найбільші обсяги експорту спостерігаються в таких країнах, як Нідерланди, Бельгія, Німеччина та Польща. Наприклад, Бельгія демонструє стабільно високий рівень експорту, з піком у 2018 р., коли обсяг експорту становив 143,5 тис. т. З іншого боку, деякі країни, такі як Швейцарія, Австрія, Мальта та Люксембург, мають незначні або

відсутні обсяги експорту маргарину, що свідчить про їхню незначну роль у цьому сегменті ринку.

Аналіз динаміки імпорту маргарину в країнах Європейського Союзу за 2013–2021 рр. демонструє найбільші обсяги імпорту у Великій Британії, Франції, Німеччині та Нідерландах. Наприклад, Велика Британія демонструє найвищі обсяги імпорту маргарину, з особливим зростанням у 2019 р., коли обсяг імпорту сягнув 87,5 тис. т. Такі країни, як Іспанія, Угорщина та Чехія, також показують стабільний або зростаючий обсяг імпорту протягом цього періоду, що відображає їхню важливість на ринку імпорту маргарину.

Аналіз динаміки імпорту маргарину в країнах ЄС (т) [7]

№ з/п	Країна	Рік								
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Австрія	19388	20320	14692	14821	14031	14006	15748	18969	15044
2	Бельгія	17520	16771	21406	24662	21012	21149	26501	11177	16351
3	Болгарія	11022	9378	9747	7855	9698	7382	7663	6142	6164
4	Хорватія	2998	3181	3196	2923	2671	3050	2960	2553	3011
5	Кіпр	1746	1740	1256	1547	2090	1960	1583	1352	1273
6	Чехія	52125	44103	43142	42362	48400	47789	47884	38374	40551
7	Данія	8202	6518	5857	5689	5471	4702	4871	2224	9441
8	Фінляндія	20058	18770	16902	15248	14165	13784	14613	10008	11790
9	Франція	100600	97579	90563	82449	85135	79392	78686	65169	77879
10	Німеччина	66474	60675	51195	42325	48062	53052	51904	37295	45203
11	Греція	15197	16214	14969	13723	12626	14913	21153	16663	16769
12	Угорщина	49267	55039	53151	49173	50833	53132	60306	48170	60872
13	Ірландія	5855	5671	6134	6062	10049	12854	9559	7327	8685
14	Італія	36112	31391	29325	31136	22212	23691	23108	17630	17411
15	Латвія	8001	7643	7095	6344	5969	5469	5536	4547	4655
16	Литва	6352	6288	5284	4577	5030	4718	4532	3700	4541
17	Люксембург	1455	1899	1758	1370	1285	1246	1265	905	1078
18	Мальта	1938	2113	1850	1774	2575	4489	3808	1403	1760
19	Нідерланди	22656	27660	21919	21733	24597	24454	27845	24507	35330
20	Польща	15742	17141	16527	14582	15987	11891	17088	12419	17028
21	Португалія	15372	17768	17867	17056	16989	19665	17643	14375	15287
22	Румунія	10817	11582	12236	11959	10183	9320	16205	12832	14669
23	Словаччина	14613	15629	14795	13436	13827	13676	14222	9146	12446
24	Словенія	5168	4842	4636	4467	4251	4524	4144	3917	4246
25	Іспанія	28930	27061	22880	23965	19376	21197	23418	27182	35192
26	Швеція	18417	13992	14327	14345	16037	14120	13741	12461	13420
27	Швейцарія	4159	3940	3769	3496	3332	3429	3846	4920	5057
28	Велика Британія	38055	37112	47575	44797	50573	53886	87504	81404	90534

З урахуванням мінімальних ланцюгів постачання проаналізовано обсяги експорту та імпорту маргарину в країнах, що найближче розташовані до західного кордону України. Такими країнами є Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова (табл. 3, табл. 4).

Аналіз обсягів імпорту маргарину в країнах, що межують із західним кордоном України, демонструє, що високий рівень імпорту маргарину протягом усього періоду спостереження показує Угорщина, перевищуючи обсяги імпорту інших країн, наведених у табл. 3. Середнє значення імпорту маргарину за останні п'ять років в Угорщині становить 54,6 тис. т, що значно перевищує аналогічні показники інших країн. Це свідчить про високу

залежність Угорщини від імпорту маргарину та її важливу роль у цьому сегменті ринку.

Загалом Польща демонструє значний обсяг експорту маргарину протягом усього періоду спостереження, з особливим піком у 2021 р., коли обсяг експорту досяг 170,5 тис. т, що свідчить про сильний експортний потенціал у виробництві маргарину. Експорт маргарину іншими країнами (Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова) значно менший і не перевищує 12,2 тис. т. (Угорщина у 2020 р.). Експорт Молдови взагалі майже відсутній.

Отже, можна сказати, що ринок експорту маргарину цих країн залишається достатньо концентрованим, з переважанням Польщі як основного експортера, інші країни відіграють значно меншу роль на цьому ринку.

Таблиця 3

Аналіз обсягів імпорту маргарину країнами Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова (т) [7]

№ з/п	Країна	Рік									Середнє значення за останні 5 років
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
1	Польща	15742	17141	16527	14582	15987	11891	17088	12419	17028	14882
2	Словаччина	14613	15629	14795	13436	13827	13676	14222	9146	12446	12663
3	Угорщина	49267	55039	53151	49173	50833	53132	60306	48170	60872	54663
4	Румунія	10817	11582	12236	11959	10183	9320	16205	12832	14669	12642
5	Молдова	2758	3539	3442	3787	3709	3823	3487	3297	3574	3578

Таблиця 4

Аналіз обсягів експорту маргарину з Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови (т) [7]

№ з/п	Країна	Рік									Середнє за останні 5 років
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
1	Польща	103811	96702	100783	85902	101887	122988	148866	146219	170480	138088
2	Словаччина	828	390	476	355	364	959	5492	6486	7106	4082
3	Угорщина	3535	3202	3027	2791	2340	2296	2462	6105	12678	5176
4	Румунія	23698	27027	30468	28904	25790	19464	5810	4608	5143	12163
5	Молдова	0	0	5	0	0	1	0	11	0	2

Аналіз різниці між експортом та імпортом маргарину в Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії та Молдові протягом 2013–2021 рр. (табл. 5) свідчить, що Польща є великим експортером маргарину, демонструючи значну перевагу експорту над імпортом протягом усього аналізованого періоду. Наприклад, у 2021 р. різниця між експортом та імпортом у Польщі досягла 153,4 тис. т. Це свідчить про стабільне підвищення експортного потенціалу країни. І навпаки, Словаччина, Угорщина, Румунія та Молдова мають значні втрати в різниці між експортом та імпортом, що вказує на домінування імпорتنих операцій. Особливо виділяється Угорщина, де негативна різниця між експортом та імпортом стабільно зростає, досягаючи –57,8 тис. т. у 2019 р., що вказує на високу залежність від зовнішніх постачань.

У результаті аналізу обсягів експорту та імпорту маргарину в країнах, які знаходяться найближче до західного кордону України, виявлено, що Словаччина, Угорщина, Румунія та Молдова є ринками з високим рівнем імпортової залежності в маргариновому сегменті, що робить їх потенційно перспективними ринками для українських виробників маргаринової продукції.

Рекомендації щодо подальших кроків виходу на ринки країн ЄС. Основною метою, з якою

українські підприємства виходять на ринки країн ЄС, є максимізація прибутку шляхом використання ефекту масштабу. Збільшення обсягу експорту та просування продукції українських підприємств вимагає здійснення певних дій.

Усі товари, які імпортуються на митну територію ЄС, в обов'язковому порядку повинні відповідати всім вимогам ЄС, спрямованим на забезпечення захисту споживачів. Ці вимоги суттєво різняться залежно від конкретного товару, але загалом можуть бути згруповані за такими напрямками: технічні вимоги, екологічні вимоги, вимоги у сфері санітарних і фітосанітарних заходів.

Для забезпечення успішної дистрибуції рекомендується встановлення ефективної системи постачання та співпраця з місцевими дистрибуторами.

За цих умов українському виробникові належить познайомитися з європейським споживачем і партнерами, проаналізувати ринок та оцінити конкурентоспроможність свого товару, оскільки сильні та слабкі сторони продукції підприємства визначені у процесі оцінювання конкурентоспроможності [1; 2; 3; 8].

При виході за межі своєї держави українське підприємство має справу з новими умовами зовнішнього середовища. Наприклад, інші види по-

Різниця між експортом та імпортом маргарину в Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії, Молдові (т)

№ з/п	Країна	Рік									Середнє за останні 5 років
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
1	Польща	88069	79562	84257	71319	85900	111097	131779	133800	153452	123206
2	Словаччина	-13785	-15239	-14319	-13081	-13463	-12717	-8729	-2659	-5340	-8582
3	Угорщина	-45732	-51837	-50124	-46383	-48493	-50835	-57844	-42065	-48195	-49487
4	Румунія	12881	15444	18232	16945	15607	10144	-10395	-8224	-9526	-479
5	Молдова	-2758	-3539	-3437	-3787	-3709	-3823	-3487	-3286	-3574	-3576

датків, валюти, цін, способів транспортування, також необхідно шукати чіткішу інформацію про кожну нову умову зовнішнього середовища, щоб вихід на ринки країн ЄС був вигідним для українського підприємства. Враховується також потенційний обсяг продажу, витрати й інвестиції на організацію руху товарів, наявність підготовленого персоналу та інші умови. У загальному вигляді вибір способу виходу українського підприємства на ринки країн ЄС може здійснюватися за такими критеріями: форма руху капіталу, рівень витрат, ступінь привабливості інвестування, контроль ринку, рівень ризику, можливість виходу з ринку.

ВИСНОВКИ

Для успішного виходу українського підприємства на ринки країн ЄС важливо адаптувати продукт до європейських стандартів і розробити ефективну стратегію маркетингу та дистрибуції. Постійний моніторинг ринку, врахування потенційних перешкод і адаптація стратегії допоможуть максимізувати успішність введення українського продукту на ринки країн ЄС. Важливою складовою є також активний пошук і налагодження партнерства з європейськими підприємствами. Такі партнерства можуть надати доступ до розвиненої логістичної інфраструктури, допомогти зрозуміти специфіку конкретних ринків та сприяти ефективному просуванню продукції. Крім того, критично важливим є розвиток інноваційного потенціалу українських підприємств, упровадження передових технологій, диференціація продуктів та фокус на якості, що допоможе українським виробникам конкурувати на вимогливих ринках ЄС. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Фарина О., Сімола Х. Вплив структури торгівлі на чутливість економіки до зовнішніх шоків: застосування глобальної векторної авторегресійної моделі для України. *Вісник Національного банку України*. 2019. № 247. С. 4–19. URL: https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/247_1_ukr.pdf

2. Parkhomenko N., Otenko I., Otenko V., Chepeliuk M. Development of Export Potential of Ukraine's Agricultural Sector. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2022. Vol. 22. Iss. 1. P. 485–492. URL: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.22_1/Art57.pdf
3. Дзюбановська Н. В., Маслій В. В., Литвин З. Б., Бляск В. І. Підхід до аналізу інтенсивності динаміки міжнародної торгівлі на прикладі країн Європейського Союзу. *Статистика України*. 2022. № 2. С. 73–84. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.2\(97\)2022.02.08](https://doi.org/10.31767/su.2(97)2022.02.08)
4. About FAO. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://www.fao.org/about/about-fao/en>
5. The Europe Industrial Margarine market is accounted to US\$ 671.6 Mn in 2018 and is expected to grow at a CAGR of 3.7% during the forecast period 2019 – 2027, to account to US\$ 925.8 Mn by 2027. *Business Market Insights*. URL: <https://www.businessmarketinsights.com/reports/europe-industrial-margarine-market>
6. Malyarets L., Otenko I., Otenko V., Chepeliuk M. Assessment the development of the commodity structure a country's exports and imports (case study of Ukraine). *Montenegrin Journal of Economics*. 2021. Vol. 17. Iss. 4. P. 7–16. DOI: <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2021.17-4.1>
7. World and national data, maps & rankings. Knoema. URL: <https://knoema.com/atlas/topics/Economy>
8. Чепелюк М. І. Інструментарій стратегічного управління в контексті сучасних концепцій та трендів світового економічного розвитку: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2021. 396 с.

REFERENCES

- "About FAO". *Food and Agriculture Organization of the United Nations*. <https://www.fao.org/about/about-fao/en>
- Chepeliuk, M. I. *Instrumentarii stratehichnoho upravlinnia v konteksti suchasnykh kontseptsii ta trendiv svitovoho ekonomichnoho rozvytku* [Toolkit of Strategic Management in the Context of Modern Concepts and Trends of World Economic Development]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M., 2021.

Dziubanovska, N. V. et al. "Pidkhid do analizu intensyvnosti dynamiky mizhnarodnoi torhivli na prykladі krain Yevropeiskoho Soiuzu" [An Approach to the Analysis of the Intensity of the International Trade Dynamics on the Example of the European Union Countries]. *Statystyka Ukrainy*, no. 2 (2022): 73-84. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.2\(97\)2022.02.08](https://doi.org/10.31767/su.2(97)2022.02.08)

Faryna, O., and Simola, Kh. "Vplyv struktury torhivli na chutlyvist ekonomiky do zovnishnikh shokiv: zasto-suvannia hlobalnoi vektornoї avtorehresiinoї modeli dlia Ukrainy" [The Influence of the Trade Structure on the Sensitivity of the Economy to External Shocks: The Application of the Global Vector Autoregression Model for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 247 (2019): 4-19. https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/247_1_ukr.pdf

Malyarets, L. et al. "Assessment the development of the commodity structure a country's exports and im-

ports (case study of Ukraine)". *Montenegrin Journal of Economics*, vol. 17, no. 4 (2021): 7-16. DOI: <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2021.17-4.1>

Parkhomenko, N. et al. "Development of Export Potential of Ukraine's Agricultural Sector". *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, vol. 22, iss. 1 (2022): 485-492. https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.22_1/Art57.pdf

"The Europe Industrial Margarine market is accounted to US\$ 671.6 Mn in 2018 and is expected to grow at a CAGR of 3.7% during the forecast period 2019 - 2027, to account to US\$ 925.8 Mn by 2027". *Business market Insights*. <https://www.businessmarketinsights.com/reports/europe-industrial-margarine-market>

"World and national data, maps & rankings". *Knoema*. <https://knoema.com/atlas/topics/Economy>

УДК 339.944
 JEL: F14; F47
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-5-32-42>

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

©2024 **КАШПЕРСЬКА А. І., ЯЦЮК О. В.**

УДК 339.944
 JEL: F14; F47

Кашперська А. І., Яцюк О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: сучасні виклики та перспективи розвитку

Метою статті є дослідження сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України, визначення перспектив розвитку з урахуванням політико-економічної ситуації в країні. У статті охарактеризовано сучасний стан зовнішньої торгівлі. За даними Державної служби статистики України проаналізовано загальні показники зовнішньої торгівлі товарами у 2018–2024 рр.: загальну вартість імпортованих та експортованих товарів, обсяг експортно-імпортних операцій, товарну структуру зовнішньої торгівлі, географічну структуру зовнішньої торгівлі товарами. Виділено основні проблеми, притаманні економіці України, серед яких: продовження загального уповільнення темпів зростання світової економіки та встановлення обмежувальних заходів щодо українського експорту сільськогосподарських товарів, що застосовуються країнами Європейського Союзу. Визначено основні риси та перспективи розвитку ринку міжнародної торгівлі, а саме: удосконалення нормативно-правового поля, оновлення Угоди про асоціацію з ЄС; забезпечення прогнозованих і стабільних умов міжнародної торгівлі; забезпечення можливості перевезення товарів залізницею; забезпечення компетентності суб'єктів господарювання, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю; збільшення закупівель ліцензій на новітні технології; підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств-виробників; підвищення якості українських товарів та послуг; спрощення проходження митного контролю. Виділено найбільш перспективні напрями зовнішньої торгівлі для України, такі як: аграрний сектор; ІТ-сектор; легка промисловість та мода; транспорт і логістика. Наголошено, що спостерігається загальна тенденція превалювання імпорту над експортом протягом усього досліджуваного періоду, що обґрунтовує доцільність налагодження стосунків з наявними країнами-партнерами та розширення і зміцнення зовнішньої співпраці в галузі торгівлі.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна торгівля, експортно-імпортні операції, статистичні дані, дослідження торговельного ринку, імпорт, експорт.

Рис.: 3. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 10.

Кашперська Анастасія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Державний біотехнологічний університет (вул. Алчевських, 44, Харків, 61002, Україна)

E-mail: a.kashperska@btu.kharkov.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7382-1246>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/C-1894-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58030958300>

Яцюк Олег Вікторович – здобувач, Державний біотехнологічний університет (вул. Алчевських, 44, Харків, 61002, Україна)

E-mail: oleg.iatsiuk@gmail.com